

Temat 1: Podstawowe pojęcia z zakresu bezpieczeństwa i higieny pracy

1. Bezpieczeństwo i higiena pracy (BHP) – to zbiór zasad i przepisów dotyczących bezpiecznego i higienicznego wykonywania pracy. Jest to dziedzina wiedzy zajmująca się kształtowaniem odpowiednich warunków pracy (bezpiecznych i higienicznych).
2. Zakres zagadnień związanych z BHP uwzględnia pojęcia ergonomii, medycyny pracy, ekonomiki pracy, psychologii pracy, technicznego bezpieczeństwa.
  - a) Bezpieczeństwo pracy – warunki, które powinny być stworzone i przestrzegane w zakładzie pracy, aby pracownicy, osoby fizyczne wykonujące pracę na podstawie umów cywilnoprawnych lub wykonujące działalność gospodarczą na własny rachunek, a także wszystkie osoby przebywające na terenie zakładu pracy były bezpieczne.
  - b) Higiena (gr. hygieinos – „zdrowy”). - według Światowej Organizacji Zdrowia (WHO), stan pełnej harmonii trzech dobrostanów: fizycznego, psychicznego i społecznego.

Współcześnie higiena pracy zajmuje się głównie:

- badaniem natężenia i stężenia czynników szkodliwych dla zdrowia,
- oceną ryzyka zawodowego na stanowisku pracy,
- określaniem zagrożeń dla zdrowia w środowisku pracy,
- profilaktyką w zakresie działań prozdrowotnych w miejscu pracy.

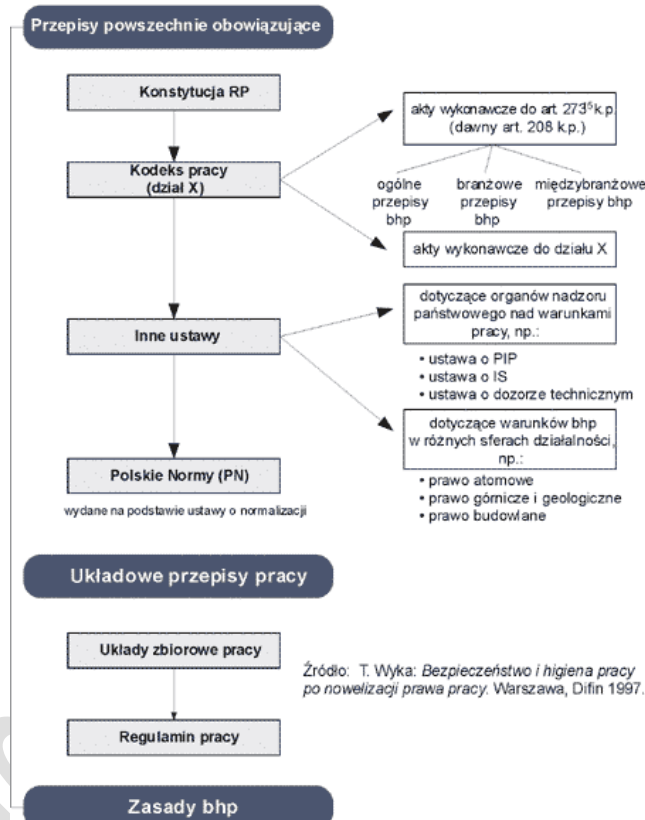
<https://www.youtube.com/watch?v=Bam1g06pmXM>

Temat 4: Podstawy prawne bhp

1. System prawny ochrony pracy w Polsce

Podstawy prawne w dziedzinie bhp

Podstawowym aktem prawnym, mówiącym o prawie do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, jest:

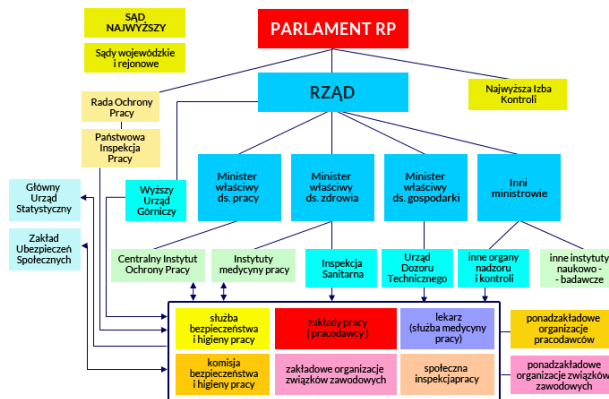
Konstytucja RP, która w art. 66 gwarantuje takie prawo każdemu. Sposób realizacji tego prawa określa ustawa (tab. nr 1). Ustawą określającą prawa i obowiązki obywateli w tym zakresie jest **Kodeks pracy** (tab. nr 2).

Wśród źródeł prawa dotyczących bezpieczeństwa i higieny pracy można więc wyróżnić **akty prawne powszechnie obowiązujące**, stanowiące przez upoważnione do tego organy oraz porozumienia zawierane pomiędzy partnerami społecznymi, obowiązujące grupy, które takie porozumienia zawarły. Dodatkowo, jako źródło praw i obowiązków w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy, zostały wprowadzone **zasady bhp** - pozaprawne (nie określone w prawie) reguły bezpiecznego

postępowania, wymagane przy wykonywaniu określonej pracy (czynności), wynikające z doświadczenia oraz przesłanek naukowych i technicznych.

Aktem wewnątrzzakładowym, regulującym sprawy z zakresu bhp, jest **regulamin pracy**.

2. System organizacyjny ochrony pracy w Polsce

System organizacyjny ochrony pracy w Polsce wskazuje na organy i organizacje uczestniczące w kształtowaniu i realizowaniu zadań w dziedzinie bezpieczeństwa i higieny pracy.

System organizacyjny ochrony pracy można podzielić na dwa systemy: ogólnokrajowy i zakładowy. Do pierwszego z nich należy zaliczyć parlament, rząd, resorty i inne urzędy państwowe, państwowe organy nadzoru i kontroli, które mają zróżnicowane zadania.

Na szczeblu zakładu pracy istnieją różne podmioty, do których obowiązków należy tworzenie warunków pracy lub społeczny nadzór i kontrola nad tymi warunkami. Podstawowym podmiotem, którego obowiązkiem w zakładzie pracy jest zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków pracy, jest pracodawca (art.15 k.p.), który swoje obowiązki realizuje za pomocą wyspecjalizowanych służb bezpieczeństwa i higieny pracy oraz lekarza sprawującego opiekę zdrowotną nad pracownikami. Dodatkowo, w kształtowaniu bezpiecznych warunków pracy w zakładzie pracy, uczestniczą też sami pracownicy poprzez konsultacje oraz - jako organ opiniotawczo-doradczy - komisja ds. bhp.

Proszę zapoznać się z artykułem 66 Konstytucji RP

Temat 3 i 4: Organy nadzoru nad warunkami pracy

Nadzór nad warunkami pracy w Polsce sprawują powołane i uprawnione przez Parlament RP instytucje. Podstawowym zadaniem tych organów jest kontrola przestrzegania obowiązujących przepisów z zakresu prawa pracy oraz zasad bhp i ppoż. w przedsiębiorstwach.

Instytucje nadzorcze dzielą się na:

- a) zewnętrzne – wyznaczone przez państwo
- b) wewnętrzne – powołane przez pracodawcę i pracowników. Organizację i zakres ich działania określają odrębne przepisy.

Ad. a) Organy zewnętrzne – państwowe

- ✓ **Państwowa Inspekcja Pracy** – sprawuje nadzór i kontrolę przestrzegania prawa pracy, w tym przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a także przepisów dotyczących legalności zatrudnienia i innej pracy zarobkowej
w zakresie określonym w Ustawie o Państwowej Inspekcji Pracy (Dz.U. 2019 poz. 1251).
<https://www.youtube.com/watch?v=apCuaRoxS74&t=1s>
- ✓ **Państwowa Inspekcja Sanitarna** – do jej zadań należy nadzór i kontrola przestrzegania zasad z zakresu zdrowia publicznego, w szczególności poprzez sprawowanie nadzoru nad warunkami:
  - higieny środowiska,
  - higieny pracy w zakładach pracy,
  - higieny radiacyjnej,
  - higieny procesów nauczania i wychowania,
  - higieny wypoczynku i rekreacji,
  - zdrowotnymi żywności, żywienia i przedmiotów użytku,
  - zdrowotnymi żywności, żywienia i produktów kosmetycznych,
  - higieniczno-sanitarnymi, jakie powinien spełniać personel medyczny, sprzęt oraz pomieszczenia, w których są udzielane świadczenia zdrowotne – w celu ochrony zdrowia ludzkiego przed niekorzystnym wpływem szkodliwości i uciążliwości środowiskowych, zapobiegania powstawaniu chorób, w tym chorób zakaźnych i zawodowych.

Zakres działania PIS określa Ustawa z dnia 14 marca 1985 r. O Państwowej Inspekcji Sanitarnej (Dz.U. 2019 poz. 59).

https://www.youtube.com/watch?v=fGMG1d_uKNE

- ✓ **Urząd Dozoru Technicznego** – nadzoruje i kontroluje przestrzeganie przepisów o dozorze technicznym, a także przepisów i zasad z zakresu bezpieczeństwa techniki dotyczących urządzeń technicznych. Zasady, zakres i formy wykonywania dozoru technicznego oraz jednostki właściwe do jego wykonywania określa *Ustawa z dnia 21 grudnia 2000 r. o dozorze technicznym (Dz. U. 2000 Nr 122 poz. 1321)*.
- ✓ **Państwowa Straż Pożarna** – do jej zadań należy przede wszystkim nadzór nad przestrzeganiem przepisów przeciwpożarowych, a także m.in. organizowanie i prowadzenie akcji ratowniczych w czasie pożarów, klęsk żywiołowych lub likwidacji miejscowych zagrożeń. Jej zasady i zakres pracy określa *Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. 2017 poz. 1204)*.
- ✓ **Wyższy Urząd Górniczy** – sprawuje nadzór i kontrolę nad ruchem zakładów górniczych, w szczególności w zakresie: bezpieczeństwa i higieny pracy, bezpieczeństwa pożarowego i ratownictwa górniczego (*Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze (Dz. U. 2019 poz. 868)*).
- ✓ **Państwowa Agencja Atomistyki** – nadzoruje działalność powodującą lub mogącą powodować narażenie ludzi i środowiska na promieniowanie jonizujące oraz przeprowadza kontrole w tym zakresie. Wydaje decyzje w sprawach zezwoleń i uprawnień oraz zalecenia techniczne i organizacyjne w sprawach bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej (*Ustawa z dnia 29 listopada 2000 r. Prawo atomowe (Dz. U. 2001 Nr 3 poz. 18)*).

Ad.b) Organy wewnętrzne

- ✓ **Spółeczna Inspekcja Pracy** – sprawuje społeczną kontrolę przestrzegania prawa pracy, w tym przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy. Jest wybierana i pełniona przez pracowników, reprezentuje interesy wszystkich pracowników, współpracuje z Państwową Inspekcją Pracy i jest agendą zakładowych organizacji związkowych (*Ustawa z dnia 24 czerwca 1983 r. o społecznej inspekcji pracy (Dz.U. 1983 nr 35 poz. 163)*).
- ✓ **Służba BHP** – pracodawca zatrudniający ponad 100 pracowników ma obowiązek utworzenia zakładowej służby bhp. Gdy pracodawca zatrudnia do 100 pracowników, zadania służby bhp mogą być zlecone specjalistom spoza zakładu pracy lub pracownikowi wykonującemu inną pracę. Do zadań służby bhp należy przede wszystkim przeprowadzanie okresowych kontroli warunków pracy oraz przestrzegania przepisów i zasad bezpieczeństwa i higieny pracy, a ponadto zgłaszanie wniosków dotyczących wymagań bhp i ergonomii na stanowiskach pracy, udział w ustalaniu okoliczności i przyczyn wypadków, doradztwo w zakresie organizacji i metod pracy. Służbę bhp powołuje pracodawca (*Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 2 września 1997 r. w sprawie służby bezpieczeństwa i higieny pracy (Dz.U. 1997 nr 109 poz. 704)*).

Komisja bezpieczeństwa i higieny pracy

Pracodawca zatrudniający powyżej 250 pracowników powołuje komisję bezpieczeństwa i higieny pracy jako swój organ doradczy i opiniodawczy.

W skład komisji wchodzi:

- pracodawca,
- pracownicy służby bhp,
- lekarz sprawujący opiekę nad pracownikami,
- zakładowy społeczny inspektor pracy,
- przedstawiciele pracowników - wybrani przez zakładową organizację związkową, Zadaniem komisji jest dokonywanie przeglądu warunków pracy, okresowej oceny stanu bezpieczeństwa warunków pracy, okresowej oceny stanu bezpieczeństwa i higieny pracy, opiniowanie podejmowanych przez pracodawcę środków zapobiegających wypadkom przy i chorobom zawodowym, formułowanie wniosków dotyczących poprawy warunków pracy oraz współdziałanie z pracodawcą w realizacji jego obowiązków w zakresie bhp

Materiał opracowany w oparciu o:

- Meritum bezpieczeństwo i higiena pracy – Wolters Kluwer
- Bezpieczeństwo i higiena pracy. Podręcznik do kształcenia zawodowego oraz zasoby Internetu:
  - <https://asystentbhp.pl/artykuly/wymagania-bhp/>
  - <https://www.pip.gov.pl/pl/niezbednik-pracodawcy/wykaz-aktow-prawnych>
  - <https://ibhp.uj.edu.pl/przepisy-bhp/wybrane-akty-prawne>
  - https://www.ciop.pl/CIOPPortalWAR/appmanager/ciop/pl?_nfpb=true&_st=&_pageLabel=P2800184421335513641
  - <https://www.bhp-szkolenia.waw.pl/przepisy-bhp-regulacje-prawne-z-zakresu-bhp/>

Zadanie :

Proszę opisać cel tworzenia i zawartość regulaminu pracy – jako aktu normatywnego ustalającego wewnętrzny porządek, organizację w zakładzie pracy.

Pracę proszę przesłać do dnia 21.11 na mój adres e-mail: agata.luczak@zsgih.sandomierz.pl

w tytule pracy: ckz.bhp1.nazwisko

Na kolejnym spotkaniu prześlę link do krótkiego testu z części 1

- pozdrawiam ☺

Opracowanie: A. Luczak